

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Т.в.о. декана юридичного факультету

Надія МОСКАЛЮК

31

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ

31

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

31

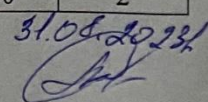
РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни
“ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА”

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 26 Цивільна безпека
Спеціальність — 262 “Правоохоронна діяльність”
Освітньо-професійна програма – Правоохоронна діяльність

Кафедра безпеки та правоохоронної діяльності

Форма навчання/ факультет	Курс	Семестр	Лекції	Практ. заняття	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	Разом	Екзамен
Денна	1	1	45	30	4	4	72	150	1
Заочна	1	1,2	8	4	-	-	138	150	2

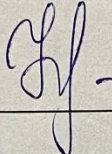
31.05.2023

Тернопіль: ЗУНУ, 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 26 Цивільна безпека, спеціальності 262 Правоохоронна діяльність, освітньо-професійної програми Правоохоронна діяльність, затверджена Вченою радою ЗУНУ, протокол №10 від 26.06.23

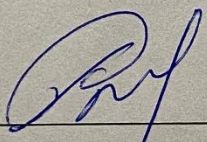
Робочу програму склала професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, професор, д.е.н. Васильчишин Олександра Богданівна

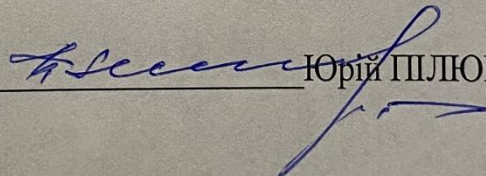
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, протокол № 1 від 29.08.2023 р.

В. о. завідувача кафедри Ігор МЕТЕЛЬСЬКИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності “Правоохоронна діяльність” (протокол №1 від 30.08.2023 р.)

Керівник групи забезпечення спеціальності “Правоохоронна діяльність” д.е.н., професор

Ніна РОГАТИНСЬКА

ГАРАНТ ОПШ Юрій ПЛЮКОВ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Цивільна безпека»

1. Опис дисципліни «Цивільна безпека»

Дисципліна «Цивільна безпека»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 26 Цивільна безпека	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки зі спеціальності Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 262 Правоохоронна діяльність	Рік підготовки: <i>денна – 1</i> <i>заочна – 1</i> Семестр: <i>денна – 1</i> <i>заочна – 1, 2</i>
Кількість змістовних модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 45 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 72 (год.)</i> <i>Тренінг, КПЗ– 4 (год.)</i> <i>Заочна – 138 (год.)</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 4</i> <i>Заочна –</i>
Тижневих годин: 10 год., з них аудиторних – 5 год.		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

2.

Мета й завдання дисципліни “Цивільна безпека”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета вивчення дисципліни при підготовці здобувачів вищої освіти полягає у формуванні у майбутнього фахівця системи знань та навиків з питань створення і підтримання здорових та безпечних умов праці, життєдіяльності людини, цивільного захисту; набуття практичних навичок щодо оцінки рівня та стану безпеки; уміння реагувати на надзвичайні ситуації та приймати рішення щодо реалізації на практиці заходів (методів) захисту та ліквідації загроз; опанування студентами правових норм із цивільної безпеки, а також знань щодо комплексу організаційних, технічних і спеціальних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я та працездатності людини в трудовому процесі, для захисту населення, території, навколишнього природного середовища та майна від наслідків надзвичайних ситуацій.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основні завдання навчальної дисципліни «Цивільна безпека» полягають у тому, щоб ознайомити студентів із:

- понятійно-категоріальним апаратом безпеки, зокрема, об'єктами та суб'єктами безпеки, чинниками безпеки, загрозами безпеці та механізмом їх виникнення, поняттями ризику, небезпеки, виклику, впливу та шкоди (збитку), критерії та індикатори безпеки;
- класифікаційними ознаками й основними видами безпеки, сутністю та особливостями національної безпеки, характеристикою складників національної безпеки та загрозами національній безпеці України, пріоритетами національних інтересів України, основними поняттями про безпеку життєдіяльності людини та суспільства, безпекою конкретних видів діяльності (виробнича), основами техніки безпеки (безпечністю технологічного обладнання та процесу, вимогами безпеки щодо організації робочих місць), безпекою об'єктів;
- системою забезпечення безпеки та механізмом її забезпечення, здійсненням комплексної оцінки рівня та стану безпеки, виокремленням проблем у досліджуваній сфері та виявленню загроз безпеці з метою розробки програмно-цілевих заходів з мінімізації / ліквідації загроз безпеці;
- сутністю цивільної безпеки та особливостями її забезпечення й дотримання, змістом цивільного захисту, характерними особливостями та роллю цивільної оборони України, безпекою й охороною праці;
- нормативно-правовим забезпечення національної безпеки України; поняттям та структурою системи управління національною безпекою України, законодавством з питань цивільної безпеки та управлінням цивільною безпекою, нормативно-правовими та міжнародними правовими актами з питань цивільної безпеки, правовим регулюванням цивільної безпеки;
- характеристикою методів оцінки рівня безпеки, визначенням рівня безпеки, виявленню загроз безпеці, визначенням стану безпеки та її характеристикою;
- концепцією прийняттого ризику, критеріями ймовірнісної оцінки ризику, процедурою визначення рівня небезпеки (об'єктів та процесів), аналізом ризику, процесом керування ризиком, кількісною оцінкою ризику, методикою якісного аналізу небезпек; критеріями оцінки потенційних наслідків для кожного небезпечного стану досліджуваного об'єкта.
- новітніми теоріями, методами і технологіями з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Кожен студент повинен отримати певний набір компетентностей, формування яких здійснюється через результати навчання. Результати навчання повинні формулюватися таким чином, щоб досягати однієї чи декількох перерахованих нижче компетентностей:

1. Інтегральна компетентність:

- здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. Спеціальні компетентності:

- - здатність знати та розуміти принципи забезпечення цивільної безпеки, здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави та безпеку об'єктів критичної інфраструктури.

2.4. Зв'язок з іншими освітніми компонентами

Освітня компонента «Цивільна безпека» пов'язана із освітніми компонентами «Основи тактичної медицини», «Інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності», «Фізична підготовка та навички самозахисту».

2.5. Результати навчання: адаптуватися і ефективно діяти за звичних умов правоохоронної діяльності та за умов ускладнення оперативної обстановки; знати і розуміти відповідні вимоги законодавства, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, здійснювати превентивні та примусові поліцейські заходи, а також кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень; працювати автономно та в команді виконуючи посадові обов'язки та під час розв'язання складних спеціалізованих задач правоохоронної діяльності; застосовувати заходи, спрямовані на усунення загрози життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального злочину чи адміністративного правопорушення.

3. Програма навчальної дисципліни

«Цивільна безпека»

Змістовий модуль 1. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ

ТЕМА 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Історія та розвиток системи безпеки. Понятійно-категорійний апарат з безпеки та цивільної безпеки. Фундаментальні національні інтереси та національна безпека. Громадська безпека і порядок. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.

ТЕМА 2. ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Поняття публічної безпеки. Нормативно-правові засади регулювання публічної безпеки. Суб'єкти забезпечення публічної безпеки. Процес організації та забезпечення публічної безпеки в Україні.

ТЕМА 3. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Основи цивільного захисту. Основи державної політики у сфері цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту. Органи управління цивільним захистом та їх функції. Формування цивільного захисту. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Організація ЦЗ на об'єкті господарської діяльності.

ТЕМА 4. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ НАСЛІДКИ

Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації. Критерії переходу небезпечної події в надзвичайну ситуацію. Класифікація надзвичайних ситуацій. Рівні надзвичайних ситуацій. Класифікатор надзвичайних ситуацій України. Категорії об'єктів господарювання за рівнем загрози виникнення надзвичайної ситуації.

ТЕМА 5. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Загальна характеристика надзвичайних ситуацій природного характеру. Надзвичайні ситуації геофізичного характеру. Надзвичайні ситуації геологічного характеру. Надзвичайні ситуації метеорологічного характеру. Надзвичайні ситуації гідрологічного характеру. Надзвичайні ситуації, викликані пожежами в природних екосистемах.

ТЕМА 6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки. Надзвичайні ситуації унаслідок аварій чи катастроф на транспорті. Надзвичайні ситуації унаслідок техногенних пожеж і вибухів. Надзвичайні ситуації унаслідок аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Надзвичайні ситуації унаслідок аварій з викиданням радіаційних речовин. Надзвичайні ситуації унаслідок гідродинамічних аварій.

ТЕМА 7. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ТА ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ

Соціально-політичні конфлікти. Тероризм, його види та уражаючі фактори. Особливий період. Воєнний стан. Права та обов'язки громадян.

ТЕМА 8. ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Основні принципи та способи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій. Оповіщення та інформування у сфері ЦЗ. Засоби індивідуального та колективного захисту. Евакуаційні заходи. Медицина катастроф.

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕВАКУАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Сутність, принципи, способи та види евакуації. Склад евакуаційні органів. Евакуаційні комісії. Планування евакуації населення. Порядок проведення евакуації населення при виникненні надзвичайної ситуації.

Змістовий модуль 2. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

Тема 10. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК БАЗОВА КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Безпека людини та суспільства. Забезпечення безпеки життєдіяльності на виробництві та в побуті. Основні напрями забезпечення безпеки життєдіяльності.

Тема 11. РИЗИК ЯК КРИТЕРІЙ І ОБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ

Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Класифікація та види небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпеки. Методичні підходи до визначення ризику. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийнятного ризику. Рівні ризику. Управління виявленим ризиком.

Тема 12. ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Законодавство України, нормативно-правова база та міжнародні документи у сфері охорони праці. Державний нагляд, відомчий і громадський контроль за охороною праці. Загальна структура управління охороною праці. Розслідування, реєстрація, облік, та державне соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

Тема 13. МІЖНАРОДНІ ІНСТИТУТИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Міжнародні правові документи, які загально декларують необхідність дотримання прав людини. Міжнародне законодавство з безпеки життєдіяльності, історія виникнення міжнародних організацій. Міжнародні механізми захисту прав людини. Постійні органи ООН, спеціалізовані установи ООН, регіональні міжнародні організації в системі захисту прав людини. Міжнародні правові основи цивільного захисту. Діяльність цивільного захисту країн світу.

Тема 14. БЕЗПЕКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОЦЕСІВ

Організація праці на робочому місці. Безпека праці на сучасному виробництві. Нещасні випадки на виробництві. Сигнальні кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Особливості безпеки автоматичних ліній, промислових роботів та роботизованих технологічних комплексів.

ТЕМА 15. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Важливість надання першої домедичної допомоги. Теоретичні основи першої домедичної допомоги. Діагностичні і реанімаційні заходи при невідкладних станах.

**4. Структура залікового кредиту дисципліни
«Цивільна безпека»
денна форма навчання**

	Кількість годин				Контрольні заходи
	Лекції	Прак-тичні заняття	Само-стійна робота	Інд. робота	
Змістовий модуль 1. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ					
Тема 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	2	2	5	1	Тести, опитування
Тема 2. ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	2	2	5		Тести, опитування
Тема 3. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	4	2	5		Тести, опитування
Тема 4. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ НАСЛІДКИ	2	2	5		Тести, опитування
Тема 5. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ	4	2	5	1	Тести, опитування
Тема 6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ	4	2	5		Тести, опитування
Тема 7. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ТА ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ	2	2	5		Тести, опитування
Тема 8. ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	3	2	5		Тести, пита-ння, групові дискусії
Тема 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕВАКУАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ	2	2	5		Тести, опитування
Змістовий модуль 2. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ					
Тема 10. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК БАЗОВА КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	4	2	5	1	Тести, опитування
Тема 11. РИЗИК ЯК КРИТЕРІЙ І ОБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ	2	2	5		Тести, опитування
Тема 12. ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОХОРОНИ ПРАЦІ	4	2	4		Питання, диспути
Тема 13. МІЖНАРОДНІ ІНСТИТУТИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ	2	2	4	1	Опитування, підготовка презентацій
Тема 14. БЕЗПЕКА ТЕХНОЛОГІЧНО-ГО ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОЦЕСІВ	4	2	4		Тести
Тема 15. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	4	2	4		Практична робота
Разом	45	30	72	4	

заочна форма навчання

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Само-стійна робота	Інд. робота	
Змістовий модуль 1. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ					
Тема 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	2	2	8	-	
Тема 2. ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ			8	-	
Тема 3. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ			8	-	
Тема 4. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ НАСЛІДКИ			8	-	
Тема 5. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ			8	-	
Тема 6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ			2	8	-
Тема 7. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ТА ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ			8	-	
Тема 8. ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ			8	-	
Тема 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕВАКУАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ			8	-	
Змістовий модуль 2. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ					
Тема 10. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК БАЗОВА КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	2	2	8	-	
Тема 11. РИЗИК ЯК КРИТЕРІЙ І ОБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ			8	-	
Тема 12. ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОХОРОНИ ПРАЦІ			8	-	
Тема 13. МІЖНАРОДНІ ІНСТИТУТИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ	2		8	-	
Тема 14. БЕЗПЕКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОЦЕСІВ			8	-	
Тема 15. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОМЕДИНОЇ ДОПОМОГИ			6	-	
Разом	8	4	138	-	

5. Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ

Практичне заняття №1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Мета: Дослідити появу терміну «цивільна безпека» та її структурних елементів.

Питання для обговорення:

1. Історія та розвиток системи безпеки.
2. Понятійно-категорійний апарат з безпеки та цивільної безпеки.
3. Фундаментальні національні інтереси та національна безпека.
4. Громадська безпека і порядок.
5. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.

Практичне заняття №2. ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Мета: Дослідити появу терміну «публічна безпека», знати організаційно-правові засади реалізації функцій держави правоохоронними органами щодо забезпечення публічної безпеки.

Питання для обговорення:

1. Поняття публічної безпеки.
2. Нормативно-правові засади регулювання публічної безпеки.
3. Суб'єкти забезпечення публічної безпеки.
4. Процес організації та забезпечення публічної безпеки в Україні.

Практичне заняття №3. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Мета: вивчити основні завдання, складові та режими функціонування ЄДСЦЗ

Питання для обговорення:

1. Основи цивільного захисту.
2. Основи державної політики у сфері цивільного захисту.
3. Єдина державна система цивільного захисту.
4. Органи управління цивільним захистом та їх функції.
5. Формування цивільного захисту.
6. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.
7. Організація ЦЗ на об'єкті господарської діяльності..

Практичне заняття №4. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ НАСЛІДКИ

Мета: вміти здійснити моніторинг небезпек та з'ясувати причини виникнення надзвичайних ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.
2. Критерії переходу небезпечної події в надзвичайну ситуацію.
3. Класифікація надзвичайних ситуацій.
4. Рівні надзвичайних ситуацій.
5. Класифікатор надзвичайних ситуацій України.
6. Категорії об'єктів господарювання за рівнем загрози виникнення надзвичайної ситуацій.

Практичне заняття №5. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Мета: з'ясувати причини виникнення надзвичайних ситуацій природного характеру та надати рекомендації щодо правил поведінки в умовах настання небезпеки.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика надзвичайних ситуацій природного характеру.
2. Надзвичайні ситуації геофізичного характеру.
3. Надзвичайні ситуації геологічного характеру.
4. Надзвичайні ситуації метеорологічного характеру.
5. Надзвичайні ситуації гідрологічного характеру.
6. Надзвичайні ситуації, викликані пожежами в природних екосистемах.

Практичне заняття №6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

Мета: з'ясувати причини виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та надати рекомендації щодо правил поведінки в умовах настання небезпеки.

Питання для обговорення:

1. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки.
2. Надзвичайні ситуації унаслідок аварій чи катастроф на транспорті.
3. Надзвичайні ситуації унаслідок техногенних пожеж і вибухів.
4. Надзвичайні ситуації унаслідок аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.
5. Надзвичайні ситуації унаслідок аварій з викиданням радіаційних речовин.
6. Надзвичайні ситуації унаслідок гідродинамічних аварій..

Практичне заняття №7. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ТА ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ

Мета: з'ясувати причини виникнення надзвичайних ситуацій соціального та воєнного характеру та надати рекомендації щодо правил поведінки в умовах настання небезпеки.

Питання для обговорення:

1. Соціально-політичні конфлікти.
2. Тероризм, його види та уражаючі фактори.
3. Особливий період. Воєнний стан. Права та обов'язки громадян.

Практичне заняття 8. ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Мета: вивчити організаційний механізм щодо захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Основні принципи та способи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій.
2. Оповіщення та інформування у сфері ЦЗ.
3. Засоби індивідуального та колективного захисту.
4. Евакуаційні заходи.
5. Медицина катастроф.

Практичне заняття 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕВАКУАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Мета: знати механізм планування організації евакуації та евакуаційних заходів в умовах надзвичайних ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Сутність, принципи, способи та види евакуації.
2. Склад евакуаційних органів.
3. Евакуаційні комісії.
4. Планування евакуації населення.
5. Порядок проведення евакуації населення при виникненні надзвичайної ситуації.

Змістовий модуль 2. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

Практичне заняття 10. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК БАЗОВА КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Мета: знати теоретичні та практичні основи безпеки життєдіяльності.

Питання для обговорення:

1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.
2. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.
3. Безпека людини та суспільства.
4. Забезпечення безпеки життєдіяльності на виробництві та в побуті.
5. Основні напрями забезпечення безпеки життєдіяльності.

Практичне заняття 11. РИЗИК ЯК КРИТЕРІЙ І ОБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ

Мета: знати моделі, методи та концепції управління ризиком в умовах виявлення небезпек.

Питання для обговорення:

1. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.
2. Класифікація та види небезпек.
3. Ризик як кількісна оцінка небезпеки.
4. Методичні підходи до визначення ризику.
5. Індивідуальний та груповий ризик.
6. Концепція прийняттого ризику.
7. Рівні ризику.
8. Управління виявленим ризиком.

Практичне заняття 12. ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Мета: вивчити нормативно-правову базу у сфері охорони праці

Питання для обговорення:

1. Законодавство України, нормативно-правова база та міжнародні документи у сфері охорони праці.
2. Державний нагляд, відомчий і громадський контроль за охороною праці.
3. Загальна структура управління охороною праці.
4. Розслідування, реєстрація, облік, та державне соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

Практичне заняття 13. МІЖНАРОДНІ ІНСТИТУТИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Мета: дослідити значення і роль міжнародного законодавства з безпеки життєдіяльності людини та забезпеченні основоположних прав людини.

Питання для обговорення:

1. Міжнародні правові документи, які загально декларують необхідність дотримання прав людини.
2. Міжнародне законодавство з безпеки життєдіяльності, історія виникнення міжнародних організацій.
3. Міжнародні механізми захисту прав людини.
4. Постійні органи ООН, спеціалізовані установи ООН, регіональні міжнародні організації в системі захисту прав людини.
5. Міжнародні правові основи цивільного захисту.
6. Діяльність цивільного захисту країн світу.

Практичне заняття 14. БЕЗПЕКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОЦЕСІВ

Мета: знати основи охорони праці та заходи для її поліпшення

Питання для обговорення:

1. Організація праці на робочому місці.
2. Безпека праці на сучасному виробництві.
3. Нещасні випадки на виробництві. Сигнальні кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
4. Особливості безпеки автоматичних ліній, промислових роботів та роботизованих технологічних комплексів.

Практичне заняття 15. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Мета: вміти надавати першу долікарську допомогу

Питання для обговорення:

1. Важливість надання першої домедичної допомоги.
2. Теоретичні основи першої домедичної допомоги.
3. Діагностичні і реанімаційні заходи при невідкладних станах.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладача, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

КПЗ з дисципліни «Цивільна безпека» – це дослідження про особливості функціонування системи цивільної безпеки держави в умовах дії сучасних викликів і загроз, представляється у вигляді реферату, або есе за наступним планом:

1. Розкриття основного матеріалу провести виходячи з обраної теми, використовуючи

новітні напрацювання у забезпеченні цивільної безпеки держави.

2. Висновки повинні відображати особисту думку студента, підсумок його роботи та значення для нашого суспільства тих чи інших напрацювань.

КПЗ у вигляді реферату або есе підготовлені в письмовому вигляді, його обсяг складає до 10 сторінок А-4, сторінки нумеруються. Перша сторінка – титульна, на другій міститься план, наприкінці список використаної літератури, інтервал написання 1,5; розмір 14 пт.

Варіанти КПЗ з дисципліни «Цивільна безпека»

1. Динаміка трансформації смислу феномена «безпека».
2. Характеристика пріоритетних та стратегічних національних інтересів України в умовах трансформації моделі соціально-економічного розвитку.
3. Політика у сфері національної безпеки України.
4. Роль організації системи цивільного захисту у забезпеченні національної безпеки держави.
5. Досвід організації системи цивільного захисту як складової національної безпеки
6. США.
7. Досвід організації системи цивільного захисту як складової національної безпеки
8. Великої
9. Британії.
10. Характеристика й оцінка наявних та визначення перспективних аспектів безпеки життєдіяльності, до яких слід прагнути для забезпечення повноцінного життя і розвитку людини.
11. Зміст особистісної безпеки та особливості її досягнення.
12. Управління ризиками в системі цивільної безпеки сучасності.
13. Пріоритети державної політики у сфері енергетичної, екологічної та техногенної безпеки.
14. Проблеми забезпечення економічної безпеки України та можливі шляхи їх вирішення.
15. Шляхи запобігання наявним глобальним загрозам існуванню людства.
16. Вплив інформаційного простору на особисту безпеку громадян.
17. Особливості забезпечення технологічної безпеки об'єктів на європейському континенті.
18. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
16. Законодавство ЄС з охорони праці.
19. Історичні етапи становлення, стан і перспективи розвитку цивільної безпеки України.
20. Проблеми забезпечення цивільної безпеки України та напрями її зміцнення.
21. Соціальна політика протидії падінню життєвого рівня населення.
22. Організаційно-правові засади діяльності поліції у надзвичайних ситуаціях
23. Організація роботи ситуаційних центрів ГУНПУ у надзвичайному режимі.
24. Дії поліцейських при радіаційній та хімічній загрозі.
25. Повноваження центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.
26. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері цивільного захисту.
27. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту.
28. Біологічний та психологічний захист населення.
29. Медичний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.
30. Навчання працюючого та непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях.

7. Самостійна робота студентів

Метою виконання самостійної роботи є глибоке вивчення та засвоєння теоретичних та практичних аспектів забезпечення цивільної безпеки.

Виконання самостійної роботи необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, наукових джерел тощо, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно.

№ п/п	Тематика
1	SWOT-аналіз як метод оцінювання і виявлення загроз безпеці.
2	Державна стандартизація та експертиза у сфері цивільного захисту.
3	Забезпечення техногенної безпеки органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання. Вимоги щодо дотримання техногенної безпеки.
4	Санкції за порушення вимог законодавства з питань техногенної та пожежної безпеки.
5	Діагностування загроз безпеці соціальних систем.
6	Організаційні превентивні заходи щодо зниження масштабів хімічного впливу на об'єкти і території.
7	Радіаційно-гігієнічні рівні опромінення осіб, що причетні до ліквідації радіаційної аварії, зокрема для персоналу і населення, яке проживає в зоні відчуження.
8	Безпека функціонування хімічно небезпечних об'єктів.
9	Джерела радіоактивного забруднення. Хмара ядерного вибуху. Радіоактивний слід.
10	Безпека виробничого середовища.
11	Поняття про місцеві променеві ураження, їх характеристика.
12	Зони радіаційного забруднення при аваріях на радіаційно-небезпечних об'єктах. Щільність забруднення місцевості радіонуклідами.
13	Норми радіаційної безпеки України.
14	Особливості проведення пошуково-рятувальних робіт у горах і печерах.
15	Ядерна та радіаційна безпека в системі екологічної безпеки.

8. Організація та проведення тренінгу

Тренінг включає в себе:

1. Тематика: Методика оцінки та аналіз індикаторів окремого виду структурної складової безпеки (студент вибирає самостійно). Виокремлення чинників та загроз, що провокують зростання дестабілізаційних процесів. Характеристика можливих напрямів зміцнення досліджуваної безпеки.

2. Порядок проведення:

- опрацювавши літературні джерела, студент визначає методи проведення оцінки рівня окремого виду безпеки, формує ряд індикаторів та розраховує рівень безпеки;
- студент визначає ряд чинників та загроз по даному виду безпеки;
- за результатами проведеного дослідження, студент визначає найбільш прийнятні в умовах сучасних глобалізаційних й економічних трансформацій заходи, що на його думку, сприятимуть зміцненню даного виду безпеки.
- результати наукових досліджень студент відображає у вигляді доповіді із використанням мультимедійного обладнання.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Цивільна безпека» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- групові дискусії;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- аналітичні ігри;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання результатів КПЗ;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Критерії рейтингового оцінювання

Форми контролю	Вагові коефіцієнти	Відвідування та конспекти лекцій	Поточне опитування	Завдання для індивідуальної роботи	Виконання тестових завдань	Підсумкова робота (модульна, ректорська, КПЗ, екзамен)
Модуль № 1	20 %	10 балів	10 балів	20 балів	10 балів	50 балів Модульна робота (письмова робота - 2 питання в білеті по 25 балів або робота в MOODLE - 10 тестів по 5 балів)
Модуль № 2	20 %	10 балів	10 балів	20 балів	10 балів	50 балів (письмова робота - 3 питання в білеті або робота в MOODLE- 10 тестів)
Модуль № 3 (КПЗ)	20 %	-	25 балів	25 балів	-	КПЗ - 50 балів (Актуальність, оригінальність, реалізація мети, практичне застосування, стилістика викладу, обсяг та структура та оформлення роботи, бібліографія)
Модуль № 4 (письмовий екзамен)	40 %	-	-	-	-	100 балів (письмова робота : 2 питання в білеті (по 25 балів) або робота в MOODLE:10 тестів(по 5 балів) + 2 практичних завдання (по 25 балів)

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A(відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84	добре	C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64	задовільно	E (достатнє)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно	F (незадовільно без можливості повторного складання)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вид методичного забезпечення	Номер теми
Опорний конспект лекцій	1-14
Нормативні матеріали	1-14
Електронний варіант лекцій	1-14
Презентації до тем з дисципліни	1-14
Відеоролики до тем з дисципліни	1-14

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативні акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР : URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
3. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
4. Про національну безпеку держави. Закон України від 21.06.2018 №2469-VIII URL: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>)
5. Про Національну гвардію України Закон України Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 17, ст.594. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
6. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-XII 6 грудня 1991 року № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
7. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21 жовтня 1993 року № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>
8. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 року N 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>
9. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12 травня 2015 №389-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
10. Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 р. № 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2013-%D0%BF#n10>
11. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку. Закон України від 08.02.1995р. №39/95-ВР– URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2013 р. № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2013-%D0%BF#Text>
13. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-%D0%BF/conv>
14. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP140011.html
15. Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2015 р. № 101. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP150101.html
16. Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 2015 р. № 469. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469-2015-%D0%BF#n8>
17. Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 року № 733 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
18. Про затвердження типового плану запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2015 р. N 544. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP150544.html
19. Про затвердження Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Наказ МВС України від 03.07.2014 № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0853-14#n13>
20. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0012-16/conv>

21. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події: Наказ МВС України від 22.08.2016 № 859. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ ru/z1254-16/conv](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z1254-16/conv)
22. Про затвердження порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : постанова Кабінету Міністрів України № 444 від 26.06.2013 р. / Кабінет Міністрів України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF#Text>
23. Правила пожежної безпеки в Україні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417 / Міністерство внутрішніх справ України.-URL: <http://ppb2015.io.ua/>.
24. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/ laws/show/z0085-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17)
25. Про затвердження Методики планування заходів з евакуації: Наказ МВС України від 10.07.2017 № 579. URL: [https://zakon.rada.gov.ua / laws/show/z0938-17/conv](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0938-17/conv)
26. Про затвердження Інструкції про порядок дій органів (підрозділів) поліції в разі виявлення радіоактивних, хімічних та ядерних матеріалів або отримання інформації про порушення правил чи незаконне поводження з ними: Наказ МВС України від 06.09.2017 № 754. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua /laws/show/z1240-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1240-17)
27. Положення про функціональну підсистему протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту : положення 05 квітня 2018 р. за № 406/31858 / Міністерство екології та природних ресурсів України. URL : [https://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-18#n15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-18#n15).
28. Про затвердження порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : постанова Кабінету Міністрів України № 444 від 26.06.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF#Text>
29. Правила пожежної безпеки в Україні: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417 / Міністерство внутрішніх справ України.-URL: <http://ppb2015.io.ua/>.
30. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівням Постанова: прийнято Кабінетом Міністрів 24 березня 2004 р. № 368 – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF>
31. Про охорону навколишнього природного середовища: закон України: прийнято ВР 25 червня 1991 року № 1264-ХІІ . – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/page>
32. Класифікація пожеж : ДСТУ EN 2:2014. - URL: [http://online.budstandart.com/ ua/catalog/doc-page.html?id_doc=63091](http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=63091).
33. ДСТУ 3891:2013 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних
34. ДСТУ 2293: 2014 Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.

Основна література

1. Давигора Ю.І., Молотай В. А., Коломієць О.В., Демченко Ю. В., Кудлай А. О. Дії працівників органів Національної поліції при виникненні надзвичайних ситуацій.– К.: Національна академія внутрішніх справ, 2020. – с. 156.
2. Запорожець О., Михайлюк В., Халмурадов Б. та ін. Цивільний захист. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. 2021. – 264 с.
3. Варивода К. С., Горденко С. І. Цивільний захист : підручник. Переяслав (Київ. обл.) : Домбровська Я. М., 2020. 596 с.
4. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека. Підручник. Центр навчальної літератури. 2019. – 160 с.
5. Баличева Н. В. Охорона праці та безпека життєдіяльності : словник-довідник: навч. посіб. /МОН України, Уманський державний пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад. Н. В. Баличева. 2 – ге вид., допов. Умань : Візаві, 2020. 96 с
6. Бедрій Я., Малов В. Цивільний захист України. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Навчальна книга – Богдан. 2014. – 392 с.

7. Практичний посібник із цивільної безпеки. Допомога собі та іншим в умовах надзвичайних ситуацій. Посібник підготовлений ГО «Інтерньюз-Україна» у співпраці з Державною службою України з надзвичайних ситуацій в межах проєкту «Безпека (Ци)Вільних», який реалізується за підтримки Проєкту USAID «ГОВЕРЛА». – 2023. URL: <https://rozvytok-osvity.te.ua>
8. Левченко О.Г., Полукаров О.І., Зацарний В.В., Полукаров Ю.О., Землянська О.В. Охорона праці та цивільний захист. Охорона праці та цивільний захист: Підручник для студентів, які навчаються за спеціальностями галузей знань «Автоматизація та приладобудування». – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 420 URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/26895/1/OP_ta_TsZ_pidruchnyk.pdf
9. Давигора Ю.І., Молотай В. А., Коломієць О.В., Демченко Ю. В., Кудлай А. О. Дії працівників органів Національної поліції при виникненні надзвичайних ситуацій . – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2020. – с. 156.
10. Міхеєв Ю. В. Цивільний захист: навч. посіб. – Київ : Основа, 2014. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18966>.
11. Зеркалов Д. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. – К.: Основа, 2011. – 526 с.
12. Левченко О., Полукаров О., Зацарний В. Охорона праці та цивільний захист: Підручник для студентів, які навчаються за спеціальностями галузей знань «Автоматизація та приладобудування». – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 420 с.
13. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. – електронне видання. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.
14. Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності: навч.-метод. Посібник. Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини; уклад. Нагайчук О.В. Умань: Візаві, 2019. 310 с.
15. Полукаров О.І. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальностями 051- «Економіка»,_073-«Менеджмент», 075-«Маркетинг – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 148 с. URL: <http://orcb.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/09/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82-%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%80%D0%B5%D0%B42020-.pdf>
16. Стручок В.С. “Техноекологія та цивільна безпека. Частина «Цивільна безпека». Навчальний посібник.. – Тернопіль. ТНПУ. 2022. – 150 с.

Допоміжна література

1. Vasylchyshyn O., Storozhenko L., Babkova T., Kuchmenko V., Kovalchuk V. The influence of social network on the system of public administration, law and order, and the judicial system. Journal of Law and Sustainable Development. Vol. 11 No. 11 (2023): P. 1-25. URL: <https://ojs.journalsdg.org/jlss/article/view/2027>
2. Vasylchyshyn O., Harkava V., Sheremet O., Sydorovych O., Bednik I., Paziuk A. Financial crimes in the context national economic security. AD ALTA: Journal Of Interdisciplinary Research (11/02-XXII.) P. 119-123. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110222/papers/A_21.pdf
3. Васильчишин О.Б., Титор В.Й., Кекіш І.П. Національна безпека держави: особливості забезпечення у режимі воєнного стану. Економічний аналіз. Том 32. - 2022. –№4 – С.289-297.
4. Васильчишин О.Б., Колесніков А., Баранецька О., Мельник І Інформаційний базис роботи правоохоронних органів. Актуальні проблеми правознавства. – №3. – 2020. – С. 112-119.
5. Васильчишин О.Б., Ніпіаліді О.Ю. Сучасний стан охорони праці в Україні у контексті забезпечення її інноваційного розвитку. Актуальні проблеми правознавства. – №1. – 2020. – С. 164-169.
6. Васильчишин О. Б., Фаріон-Мельник А.І. Цивільна безпека. Навчально-методичні вказівки для студентів спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність». Тернопіль: ЗУНУ, 2023. – 47 с.
7. Баличева Н. В. Значення навчальної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» у формуванні в здобувачів вищої освіти культури безпеки. Sciences of Europe. 2022. No 92. P. 51-53.

8. Біла книга, 2015. Національна гвардія України: Інформаційний бюлетень / К.: 2015. 107 с. URL: https://issuu.com/national_guard_of_ukraine/docs/bila_kniga_2015
9. Біла книга 2021. Служба зовнішньої розвідки України: Інформаційний бюлетень / К.: 2021. 71 с. URL: <https://szru.gov.ua/download/white-book/WB-2021.pdf>
10. Вандер К. О., Толкунов І. О., Ромін А. В.. Домедична допомога : навчальний посібник з курсу «Медицина надзвичайних ситуацій» Харків: НУЦЗУ, 2015. – 457 с.
11. Іванець Г. В. Прогнозування надзвичайних ситуацій техногенного характеру на основі статистичних даних моніторингу. Проблеми надзвичайних ситуацій. 2016. Вип. 23. С. 39-45
12. Григоренко Н.В. Зарубіжний досвід побудови системи надання державних послуг у сфері цивільного захисту. Теорія та практика державного управління. 2015-Вип 2. – С. 290-297.
13. Коробкін В., Михайлова А., Парталян С. Біла книга цивільного захисту України як аналітичний документ щодо завдань та логіки дій розвитку ЄДСЦЗ. Надзвичайні ситуації: попередження та ліквідація. – Том 6 № 2 (2022). – С. 27-36.
14. Мельник В. І. Роль цивільного захисту в забезпеченні національної безпеки України в умовах євроінтеграції. Південноукраїнський правничий часопис. – 4-2022, Ч. 2. – С. 224-229.
15. Малеван О. Ю., Теревезін Ю. П. Аналіз структури системи підготовки кадрів у сфері цивільного захисту. Державне управління: удосконалення та розвиток URL. — 2013. — № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua>.
16. Нікіфоренко В. Біла книга – 2020. Державна прикордонна служба України: Інформаційний бюлетень К.: 2020. 98 с. URL: https://dpsu.gov.ua/upload/%D0%91ila_kniga/%D0%92styp2020.pdf
17. Фаріон-Мельник А.І. Цивільна безпека (конспект лекцій, I модуль, частина I) навчально-методичні вказівки для студентів спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність». Тернопіль: ТНЕУ, 2020. – 47 с.
18. Фаріон-Мельник А.І. Цивільна безпека (конспект лекцій, I модуль, частина II) навчально-методичні вказівки для студентів спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність». Тернопіль: ТНЕУ, 2020. – 67 с.
19. Шароватова О.П., Морозов А.І. Роль і місце SOFT SKILLS в системі підготовки майбутніх фахівців з охорони праці. Охорона праці: освіта і практика проблеми та перспективи розвитку охорони праці. № 6 (94) (2021). – С. 17-19.
20. Небезпеки техногенного характеру: електронний помічник / МВС України. URL: https://mvs.gov.ua/ua/help_desk/3/Nebezpekitekhnogennogo-kharakteru.htm.
21. Farion A.I., Panasyuk V.M. Cybercrimes Cyber Law and Computer Programs for Security // International Conference “Advanced Computer Information Technologies”, University of South Bohemia, Czech Republic, ACIT’2018. P. 267-274. .URL:<http://ceur-ws.org/Vol-2300/Paper64.pdf>
22. Dluhopolskyi Oleksandr, Dluhopolska Tetiana, Farion Antonina, Karp Iryna, Zhukovska Alina, Kryvokulska Nataliia. The implementation of the eHealth system and anticorruption reforms (case of EU countries for Ukraine). International Conference “Advanced Computer Information Technologies”, University of South Bohemia, Czech Republic, ACIT’2019. – P. 346-349. URL:<https://ieeexplore.ieee.org/document/8779933>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Інструкція щодо виконання вимог техногенної безпеки, цивільного захисту та порядку дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.tneu.edu.ua/civil-protection/>
2. Наказ Про впровадження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів із запобігання занесення і поширення на території ТНЕУ коронавірусної хвороби. URL: <https://www.tneu.edu.ua/civil-protection/>
3. Наказ Щодо організації та проведення комплексного об’єктового навчання з цивільного захисту. URL: <https://www.tneu.edu.ua/civil-protection/>
4. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. URL: https://ec.europa.eu/echo/index_en
5. European Commision. URL: https://ec.europa.eu/info/index_en